

taller de creació

LECTORS DE BIBLIOTECA

Cyril Torres (Barcelona, 1969) estudià belles arts a Barcelona a principi dels 90 alhora que dirigia el taller-galeria d'art El Manantial. Entre 1994 i 1998 va viure a Marraqueix (Marroc). Des d'aleshores viu i treballa a Palafrugell. Artista i gestor cultural, discjòquei i locutor de ràdio especialitzat en música del món, a través de la pintura, les instal·lacions i els *collages* musicals fa més de vint anys que tracta el tema de les emocions humanes i la convivència entre cultures en un mateix espai.

Coses...

A Palafrugell hi ha gent que no va mai a la Biblioteca. N'hi ha fins i tot que no saben que Palafrugell té biblioteca, o ho saben però no saben on és. També hi ha gent, però, que sí sap que Palafrugell té biblioteca, on és i, a més a més, hi van. Hi van perquè la Biblioteca de Palafrugell és molt més que un espai on hi ha llibres que pots endur-te a casa (i tornar-los, no ho oblidem), i on també s'hi troben pel·lícules, música, diaris, quadres (la famosa Arteca), ordinadors amb connexió a Internet... Hi van perquè hi *passen coses*.

La majoria d'aquestes *coses* passen perquè s'organitzen des de la mateixa Biblioteca: xerrades, cursos, tallers..., però també ràdio en directe amb els adolescents, batalles de rimes de hip-hop i tot un seguit d'activitats que fan que al llarg dels anys s'hagi convertit en un centre cultural ineludible (i de passada, i sense voler, hagi deixat en evidència altres equipaments del poble que haurien de fer aquesta funció... però aquesta és una altra qüestió). Tot això ha fet que la gent de Palafrugell consideri la Biblioteca com quelcom seu, recuperant sense pretendre-ho l'esperit original de l'edifici, una antiga cooperativa. És

per això, doncs, que de certes *coses* de les que hi *passen*, la gent que hi treballa no en sap res. El personal no sap per exemple, ni entén, per què de tant en tant apareix darrere els llibres (sempre a la secció de poesia) una sabata. D'home, de dona, de nen, d'esport o de vestir, però sempre del peu esquerre. Ningú no les reclama mai i sempre acaben a la capsa dels objectes perduts, al soterrani. Perquè la Biblioteca té soterrani, tot i que la majoria de gent ho desconeix. No gaire gran, amb el sostre -baix- en forma de volta catalana, seria un excel·lent refugi en temps de guerra, si la guerra pogués tenir quelcom d'excel·lent, és clar. Aquest soterrani serveix de magatzem, sí, però també serveix per a altres *coses*, de les quals els bibliotecaris no en saben res, tal com us deia abans. Durant molt de temps no van saber que de tant en tant hi havia parelles d'adolescents que s'hi amagaven per passar-hi la nit. A aquestes edats, ja se sap, és difícil tenir intimitat, i més quan les famílies no entenen per què els seus fills han de relacionar-se amb cultures tan oposades... Era relativament senzill per a aquests joves amagar-s'hi: tant com aprofitar un descuit en el moment de tancar per esmunyir-se i quedar al soterrani, ja que no

> **Il·lustracions: Anna Grimal** és una il·lustradora que viu al Baix Empordà entre bolets i peixos. Va estudiar a Barcelona, a la reconeguda Escola Massana, i va passar un temps llarg muntada en una bicicleta a Bèlgica. Li agrada dibuixar dones amb cabells que desafien la gravetat i combinar retalls de revistes.

tenia alarma. L'endemà al matí feien a la inversa al cap de poc d'obrir.

I probablement això no s'hauria sabut mai si F. i M. no haguessin quedat per passar-hi la nit el Dia Internacional de la Dona Treballadora d'ara fa un parell d'anys, aquell dia que tots recordem com el de la nevada que tingué sense llum i enmig d'un gran caos durant tres dies tota la comarca i més enllà. Tres dies tancats sense llum a la Biblioteca, s'estigueren. Tres dies on tota la modernitat de les noves tecnologies es convertí en un absurd. Tres dies rodejats de llibres i quadres, sempre vigilats pels gegants del poble i alimentant-se únicament de les restes dels canapès de la darrera inauguració de l'Arteca... Van ser tres dies irreals per a F. i M., però també per a tothom, tant per als qui van a la Biblioteca com per als qui no hi van mai, o fins i tot ni tan sols saben que existeix.

Cyril Torres

Sobre la certesa i inexactitud de la vida i els números

«Per què dos i dos sumen quatre, i no cinc ni tres?» sembla a primer cop d'ull una pregunta banal. Gairebé estúpida. Una suprema ximpleria. A la Marta se li va ocórrer el dia que va complir trenta anys, en una de les seves visites rutinàries a la biblioteca lu Bohigas de Salt. No, no és que fos una gran aficionada a les matemàtiques. Aparentment,

de fet les evitava. Tenia un complex d'inferioritat amb les matemàtiques. En principi ningú acudeix a les biblioteques per llegir algorismes i equacions integrals d'allò més enrevessades, i per descomptat tampoc per comprendre la lògica bàsica aristotèlica ni els fonaments de la lògica que van implantar Bertrand Russell i Whitehead, en un llibre incomprensible per

Sergi Costa (Girona, 1975) és un escriptor versàtil que ha fet incursions en el camp de la narrativa, la poesia i el teatre. Actualment treballa com a redactor publicitari *freelance*. També està treballant en l'elaboració de guions cinematogràfics de llargmetratges.

a la majoria de profans, total perquè més tard el gran lògic Gödel els esmenés la pàgina en un altre magnífic teorema. Sempre hi ha algú que ens rectifica, i això és vàlid fins i tot per als més savis.

Les matemàtiques són el joc més seriós que existeix, el més rigorós, el més quadrat. La Marta, com que no s'entenia gaire amb els números, va decidir als quinze anys convertir-se en una gran lectora. De tots els gèneres literaris. Al principi va ser així. Havien passat quinze anys. En tenia trenta. I quin era el balanç? Era una noia ben informada, culta i curiosa. La seva vida era plena de contradiccions. Com la de qualsevol altra noia de trenta anys. Li sabia greu saber que mai seria apta per estudiar la carrera de matemàtiques. Per sort, milers de llibres l'esperaven sense necessitat que dominés la geometria no euclidiana. En el fons, li hauria agradat entendre les estructures matemàtiques més difícils i complicades. *Li hauria agradat:* paraules inútils. Tot és en va. Si no fos perquè era una assídua de la biblioteca del seu poble, Salt, hauria pensat que era una ruca. O tossuda de mena. Durant quinze anys sempre s'havia assegut a la mateixa taula, en la mateixa cadira. En quinze anys mai es va asseure en cap altre racó de la biblioteca. I sempre s'emportava la mateixa quantitat de llibres en préstec. Quatre exactament. Ni un de més ni de menys. En això mai fallava. I els tornava exactament al cap de vint-i-quatre dies. Ni un dia de més ni de menys. Exacte. Ara que havia complert trenta anys es va fer la gran pregunta: per què dos i dos sumen quatre, i no tres ni cinc? Per primera vegada li va semblar bé que sumessin quatre, no tres o cinc. Per què? Havia perdut feia quinze anys exactament els pares i un germà en un accident mortal a la carretera. Va passar quan tenia quinze anys. I durant quinze anys més, ella s'havia mantingut ferma. Havia trobat una segona llar on havia pogut comprovar que a vegades la suma de dos més dos pot ser cinc o tres. Ja n'hi havia hagut prou que un dia maleït i desgraciat els números sumessin quatre. Sense cap clau de volta. Ni més ni menys. Amb els anys, havia après a enriolar-se amb la tremenda «bogeria» de la literatura. I ara, als trenta anys, gràcies a aquest costum, havia après a perdre respecte per la impecable seriositat dels números. O era a l'inrevés, o bé tot plegat al mateix temps? Qui ho pot acabar sabent...?

Sergi Costa

Àngela Ribas i Lacasa (Sant Feliu de Guíxols, 1959) és llicenciada en filologia catalana i treballa com a professora de llengua i literatura catalanes a l'Institut Sant Elm, de Sant Feliu de Guíxols. És col·laboradora del setmanari *Àncora*. Ha publicat *El temps innoble* (premi Betúlia de poesia, 2002).

Retornats avui

Té el silenci als ulls, i en sent l'olor als prestatges. Assegut còmodament a la butaca vermella del fons, llegeix Pavese i repeteix un dels seus versos: «com escoltar uns llavis closos». Sent com un envà més prim que un tel de ceba el separa de l'home que seu a prop. També té un llibre a les mans, com ell, i de reüll intenta d'endevinar-ne el títol que té atrapat entre els dits de la mà esquerra.

Sempre ha tingut curiositat per saber què i com llegeixen els altres. Cada tarda, quan entra a la biblioteca, fa el mateix recorregut. Primer escampa la mirada pels lectors dels diaris. N'hi ha un que el llegeix amb una lenta i patològica parsimònia, com si passés de puntetes per damunt les pàgines, amb tota la cura per no fer-li mal.

Després, saluda els dos nois que són darrere el tauler, fa una ullada a les novetats i de seguida s'afanya a remenar els llibres «retornats avui» per veure si, amb una mica de sort, pot endevinar qui els acaba de deixar. Aquesta mateixa tarda ho ha tornat a intentar amb l'*Ulisses*, però no se n'ha sortit. Cap dels tres nois amb qui s'ha creuat a l'entrada no tenia as-

pecte d'haver-se atrevit a passar tot un dia amb Joyce –massa joves–, i ara el defici no el deixa viure, i per això el vers del poeta italià se li clava com si fos un fibló molt punyent: «com escoltar uns llavis closos», «com escoltar uns llavis closos»... Sap que el lector ha de ser allà i li agradaria preguntar-li com se sent després de transitar per la mar vinosa de Dublín.

Potser és la parella que treballa a l'ordinador, i n'han fet una lectura compartida per envestir amb més facilitat els fragments espessos. Potser és la dona de cabells blancs lluent que fa estona que consulta el diccionari i va esborrant, ara una, ara l'altra, tot l'enfilall de paraules escrites en un paper blanc de puntes arrugades. O potser tan sols és algú que, com ell, curiós de mena, ha deixat el llibre expressament per veure qui se l'enduria, pressentint que aquesta secció acostuma a ser la que desperta més interès. Qui sap si és el mateix bibliotecari que darrere de les ulleres de cul de got hi veu més que ningú i li ha endevinat el joc de cada dia! És, doncs, un incaut que ha caigut dins la seva pròpia teranyina?

No sap què li passa. Mai no havia pensat en res d'això. I, a més, les paraules de Pavese, que sempre el sedueixen, avui se li fan especialment enigmàtiques. Per què? Se sent eclipsat. Decideix d'agafar el llibre retornat. Recorda com a vegades li ha semblat tocar l'escalfor d'unes mans alienes en agafar-ne un, com si, després de molts dies de ser amb algú, el llibre li hagués robat el tacte de la pell. I així ho fa. L'agafa amb totes dues mans i tanca els ulls. També ell és una mica lladre. Si algú se'l mira es pensarà que fa alguna cerimònia esotèrica i encara el prendrà per boig, però ho ha d'intentar. I el vers que torna: «com escoltar uns llavis closos».

Els ulls, el llibre, les mans, la pell, el vers, els llavis... Tot ho és, de clos. I la seva immersió, profunda. Tot esdevé de color sèpia. Cansat, se'n va. Se'n va lluny. Se'n va al mut record de la biblioteca que més l'ha impressionat, i on sempre ha volgut tornar. Se'n va, sense voluntat però amb impaciència, cansat, molt cansat. Les lletres dels lloms dels llibres de la biblioteca del Trinity College se li confonen i el maregen. Dublín l'acull de nou. No sent res, només torna a veure aquell desig callat, aquell espai immens, i en torna a sentir l'olor de fusta i de paper vell.

Té el silenci als ulls, i es deixa caure, retut, dins el blanc de l'última pàgina.

Àngela Ribas i Lacasa